

ÖMER SEYFETTİN'İN HAYDUT ZİHNİYETİNİ ELE ALDIĞI HİKÂYELERİNE BİR BAKIŞ

*Meltem BAKIR**

Geliş Tarihi: 10.10.2020

Kabul Tarihi: 20.10.2020

Atf Bilgisi: Hars Akademi
Uluslararası Hakemli Kültür-
Sanat-Mimarlık Dergisi

Sayı: Özel Sayı

Sayfa: 119-133

Yıl: 2020

Dönem: Ekim

Özet

Modern Türk hikâyeciliğinin öncülerinden biri olan Ömer Seyfettin (11 Mart 1884 - 6 Mart 1920), edebiyat alanındaki ününü hikâyeleriyle elde etti. Yazın hayatına girişi (1900) Mekteb-i Harbiye’de gerçekleşen Ömer Seyfettin’in ilk hikâyesi 1902’de yayımlandı. *Genç Kalemler* dergisinde yayımlanan hikâyeleriyle adından sıkça söz ettiren Ömer Seyfettin *Türk Yurdu*, *Yeni Mecmua*, *Büyük Mecmua* ve *Şair* adlı dergilerde de pek çok hikâye kaleme aldı. Konularını sosyal yaşamdan alan bu hikâyelerle yepyeni bir kültür anlayışını arzuladı. *Genç Kalemler*de yayımladığı yazılarla Yeni Lisan hareketine ve Millî Edebiyat anlayışına yön verdi. Hikâyelerinde toplumun aksayan yönlerini gerçekçi bir bakışla ele aldı. Tanzimat’tan beri süregelen Millî edebiyat davasını kararlılıkla yürüterek eserlerini milliyetçi kimliğiyle yoğurdu. Ömer Seyfettin’in bu yanı özellikle Balkan Harbi sırasında daha da güçlendi. Nitekim harp sırasında esir düşen Ömer Seyfettin, komitacıların Balkan milletlerine karşı yaptığı zulümlere tanık oldu. Yaşanan bu hadiseleri hikâyelerine taşımanın bilincinde olan Ömer Seyfettin, böylece tarihin bir milleti ayakta tutan en önemli değer olduğunu da kanıtlamış oldu.

Bu çalışmada Ömer Seyfettin’in hayatıyla birlikte Balkanlar’daki haydut sorununun tarihi gerçekliğine değinilmiş daha sonra yazarın tüm hikâyeleri göz önüne alınarak haydut zihniyetini yansıtan hikâyeleri (“*Bomba*”, “*Hürriyet Bayrakları*”, “*Tuhaf Bir Zulüm*”, “*Mehdi*” “*Türbe*” “*Beyaz Lâle*”, “*Nakarât*”, “*Primo Türk Çocuğu*”) değerlendirilmeye tabii tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ömer Seyfettin, Hikâye, Balkanlar, Haydut zihniyeti.

* Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun.
meltmbkr@gmail.com / ORCID: 0000-0001-9196-8284

A GLANCE AT OMER SEYFETTİN'S STORIES IN WHICH HANDLED THE BANDIT MENTALITY

*Meltem BAKIR**

First Received: 10.10.2020

Accepted: 20.10.2020

Citation: Hars Akademi
International Refereed Journal of
Culture-Art-Architecture

Issue: Special Issue

Pages: 119-133

Year: 2020

Session: October

Abstract

Omer Seyfettin, (11th March 1884 – 6th March 1920), one of the pioneers of modern Turkish storytelling, has obtained his reputation by literature. The first story of Omer Seyfettin who entered the literary life (1900) at the Mekteb-i Harbiye was published in 1902. Omer Seyfettin who has been mentioned most often with his stories in the Genç Kalemler, has also written many stories in different magazines such as Türk Yurdu, Yeni Mecmua, Büyük Mecmua and Şair. He has desired a new understanding of culture with these stories that took their subjects from social life. He guided the Yeni Lisan movement and the understanding of Milli Edebiyat with the articles published in Genç Kalemler. In his stories he dealt with the defecting aspects of society with a realistic perspective. He kneaded his works with a nationalist identity by carrying out the Milli Edebiyat case on going since the Tanzimat period with determination. This side of Omer Seyfettin got stronger especially in the Balkan War. Fact is that Omer Seyfettin, who was captured during the war witnessed the persecution of the bandits against the Balkan nations. Omer Seyfettin, who is aware of carrying these events to his stories thus it proved that history is the important value keeps up a nation.

In this study the life of Omer Seyfettin and the historical reality of the bandit problem in the Balkans is addressed then considering all the stories of the author his stories reflecting the bandit mentality (“*Bomba*”, “*Hürriyet Bayrakları*”, “*Tuhaf Bir Zulüm*”, “*Mehdi*” “*Türbe*” “*Beyaz Lâle*”, “*Nakarat*”, “*Primo Türk Çocuğu*”) were evaluated.

Keywords: Omer Seyfettin, Story, Balkans, Bandit mentality.

* Giresun University, Faculty of Science and Letters, Department of Turkish Language and Literature, Graduate Student, Giresun. meltmbkr@gmail.com / ORCID: 0000-0001-9196-8284

Giriş: Ömer Seyfettin'in Hayatı ve Balkanlar

11 Mart 1884'te Gönen kasabasında dünyaya gelen Ömer Seyfettin, Yüzbaşı Ömer Şevki Beyin oğludur. Dağıstanlı göçmen bir Türk aileye mensup olan Ömer Şevki Bey, Gönen'den başka İnebolu ve Ayancık'ta da görev yapar. Gönen'i 1892'de terk eden Ömer Şevki Efendi, buradan ayrıldığında Ömer Seyfettin henüz sekiz yaşındadır. Ömer Seyfettin'in annesi Fatma Hanım ise İsfendiyaroğulları'ndan topçu kaymakamı Mehmet Bey'in kızıdır. Ömer Seyfettin, çok küçük yaşlarda kaybettiği kardeşlerinden başka kendisinden bir yaş küçük olan Hasan adındaki kardeşini de kaybeder. Ömer Seyfettin, ünlü hikâyesi "Kaşağı"da kuşpalazından ölen Hasan'ı ele alırken "İlk Namaz"da küçük yaşta kaybettiği kız kardeşine değinir. Kendisinden on yaş büyük olan ablası Güzide Hanım ise 1956'da vefat eder. Ömer Seyfettin'in okul hayatı ise dört yaşında verildiği mahalle mektebinde başlar. Ömer Seyfettin'in Yusufpaşa'daki Mekteb-i Osmânîye'ye kaydolması Fatma Hanım'ın 1892'de Ayancık'tan ayrılıp babasının Kocamustafapaşa'daki konağına yerleşmesiyle gerçekleşir. Ders yılının başladığı 1893 sadece subay çocuklarının faydalandığı Askerî Baytar Rüştîyesi'ne nakledildiği yıldır. 1894 ise İstanbul halkı için "Büyük Hareket" olarak da tabir edilen depremin yaşandığı yıldır.¹ Ömer Seyfettin depremin Gönen ve Gönen halkı üzerindeki etkilerini "Sultanlığın Sonu" adlı yarım kalmış romanında resmeder. "Sultanlığın Sonu" dışında "İlk Namaz", "And" ve "Kaşağı" adlı hikâyeleri de Ömer Seyfettin Gönen'de geçirdiği on yılın anılarını kapsar.

Eyüp Askerî Rüştîyesi'nden 1896'da mezun olan Ömer Seyfettin, Kuleli Askerî İdadisi'ne gitmeyip Aka Gündüz'le birlikte Edirne'deki Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne'ye gitmeyi tercih eder. Ömer Seyfettin burada derslerine gereken önemi vermeyişi ve kavgalarıyla adından sıkça söz ettirir. İdare tarafından okuldan atılması uygun görülen Ömer Seyfettin, ansızın ortaya çıkan "Makedonya İhtilalleri" sebebiyle çarçabuk mezun edilir. Hayatının bu aşaması daha çok edebiyata ve özellikle şiire olan ilgisinin açığa çıktığı yıllardır. Dolayısıyla Ömer Seyfettin'in şair kimliğinin yansımaları tam da bu döneme denk gelir. 1900 yılında idadiyi bitiren Ömer Seyfettin tekrar İstanbul'a döner. Ömer Seyfettin'in askerî görevine başlaması ise 1903'te Selanik Üçüncü Ordu'nun İzmir Redif Tümeni'ne bağlı Kuşadası Redif taburunda gerçekleşir. Ardından 1906'da İzmir'deki bir jandarma okulunda öğretmenliğe başlar. 1909 yılına gelindiğinde ise Selânik Üçüncü Ordu merkezine

¹Bk. İnci Enginün, Mehmet Kaplan, Zeynep Kerman, (vd.) Doğumunun 100. Yılında Ömer Seyfettin, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları Nu: 416, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları Nu: 2.

tain edilen Ömer Seyfettin, Manastır, Pirlepe, Köprülü, Cumâ-yı Bâlâ kasabalarından sonra Yakorit köyünde bölük komutanlığı yapmaya başlar. Ömer Seyfettin'in ordudan ayrılıp Selanik'e yerleşmesinde başta Ziya Gökalp'in etkisi olmak üzere İstanbul'un siyasi ve fikri hayatının çekiciliği söz konusudur. Ancak Balkan Harbi'nin çıkması Ömer Seyfettin'in orduya tekrar çağrılmasına sebep olur. Nitekim Yunanlılara esir düşen Ömer Seyfettin, Nafliyon kasabasında on ay süren esirlik hayatından 1913'te kurtulur. Ömer Seyfettin, bu süre boyunca başta Rumeli'yi ve Balkanları yakından tanıma fırsatı elde eder. Buralarda eşkıyalıkla ve bu durumun yol açtığı sorunlarla karşılaşır. Özellikle Bulgar, Rum ve Yahudilerin Türkleri hedef aldığı soykırıma şahit olması yaşanan soykırım gerçeğinin birçok hikâyesinde mevzu olarak işlenmesi sonucunu doğurur.² Bu bakımdan Balkan Harplerinin çıkış nedenleriyle sonuçlarını izah etmek yararlı olacaktır.

“1912-1913 yılları arasındaki Balkan Harpleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflığı ve Balkan devletlerinin büyük güçlerinin yardımlarıyla ulusal birlik sorunlarını çözme [...]” (Ömer Seyfettin 2011c: 68) anlayışından doğmuştur. I. Balkan Harbi'ne bakıldığında Osmanlı Devleti'ne 8 Ekim 1912 tarihinde savaş ilan eden ilk devlet Karadağ'dır. Karadağ'ın ardından Sırbistan, Bulgaristan ve Yunanistan da Osmanlı Devleti'ne savaş ilan eder. Savaşın sonunda Osmanlı Devleti bütün cephelerden yenilgiyle ayrılırken Balkanlardaki Türk egemenliği büyük oranda sona erer. Yenilginin birçok sebebi olmakla beraber başlıca sebep 1911-1912 yılları arasında gerçekleşen Trablusgarp Savaşı'dır.³

II. Balkan Harbi'nin zeminini ise I. Balkan Harbi sonunda Osmanlı'dan alınan toprakların paylaşımındaki anlaşmazlıklar hazırlamıştır. Bir diğer anlaşmazlık da Bulgaristan'ın Büyük Bulgaristan'ı kurma faaliyetlerini yürürlüğe koymasının Sırbistan ve Yunanistan'ı rahatsız etmesidir. Bunun üzerine Sırbistan ve Yunanistan Bulgaristan'a karşı birleşmişlerdir. Bulgaristan'ın önce Sırbistan'a daha sonra ise Yunanistan'a saldırması II. Balkan Harbi'nin başlamasına sebep olmuştur. Karadağ ve Romanya'nın da savaşa katılmasıyla Bulgaristan bu sefer beş devletle karşı karşıya kalır. Tüm cephelerde yenilgiye uğrayan Bulgaristan, Balkan Devletleriyle Bükreş Antlaşmasını imzalamak zorunda kalır.

² “Ömer Seyfettin'in hayatının en dolgun ve en hareketli bölümünü gösteren bu sınır boyları bir yandan ona yokluklar ve sıkıntılar içinde geçen bir askerlik hayatı yaşatırken, öte yandan da sonraki yıllarda yazarlığına belli bir düzen verecek yeni bir düşünce yapısının, yeni bir anlayış ve dünya görüşünün mayalanmasını sağlıyordu” Bk. Tahir Alangu (1968). Ömer Seyfettin Ülkücü Bir Yazarın Romani, İstanbul: May Yayınları.

³ I. Balkan Harbi'nin sonuçları için bk. Ömer Seyfettin (Haz. Tahsin Yıldırım) (2011). Balkan Harbi Hatıraları, İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları.

Balkan Harbi siyasi sonuçları kadar insanlığı ilgilendiren sonuçlarıyla da tarihte kendine bir yer edinir. Halk bu savaşın sonunda türlü işkencelere maruz kalarak canını, namusunu ve malını yitirir.

“Ömer Seyfettin, Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki topraklarını kaybedişini bir asker ve yazar olarak gözlemler; Balkan kavimlerinin bu savaşlar esnasında Türklere yaptıkları işkencelere ve verdikleri zararlara tanık olur. Hikâyelerinde 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından itibaren Balkanlardaki savaş ve çatışmaların sadece Müslüman Türkleri değil, komitacılara karşı olan Hıristiyan Slavları da huzursuz ettiğine dikkat çeker” (Güneş 2011a: 3).

Ömer Seyfettin'in askerlikten tekrar ayrılması ise 1914'te gerçekleşir. İstanbul'a gelen Ömer Seyfettin, böylelikle yazar kimliğinin yanı sıra Kabataş Sultânîsi'nde ve İstanbul Erkek Muallim Mektebi'nde öğretmenlik yapar. 1915 yılına gelindiğinde Ömer Seyfettin Doktor Besim Ethem Bey'in kızı Calibe Hanım'la evlenir. Bu evlilikten 1916 doğumlu Fahire Güner adında bir kızları olur. Kısa süreli bir evlilik yaşayan Ömer Seyfettin ve Calibe Hanım 1918'de evliliklerini sonlandırırlar.

Edebiyat dünyasına şiirle giren yazarın, ilk şiiri olan “Yad” *Mecmua-i Edebiyye* adlı dergide yayımlandığında Ömer Seyfettin henüz on altı yaşındadır.

“[...] aynı dergide başka şiirleri de yayınlanan Ömer Seyfeddin, bu nazım parçalarında o devrede yaygın olan Servet-i Fünun şiirlerinin tesirlerini yansıtır. Zamanla Milli Edebiyat akımının ana temalarını işleyecek olan Ömer Seyfeddin, nazmı Ziya Gökalp gibi fikirlerinin yayılması için kuvvetli bir vasıta olarak anlamaktadır” (Enginün, Kaplan, Kerman (vd.) 1984: 13).

Ayrıca *Aşiyân, Bahçe, Hıyaban, Kadın, Hüsn ve Şiir* Ömer Seyfettin'in şiirlerinin yer aldığı diğer dergilerdir. Ömer Seyfettin şiirlerini II. Abdülhamid döneminin ağır siyasal ve sosyal koşullarında kaleme alır. Bu durum yazarın gerçeklikten uzak şiirler yazmasına, uzunca süre gerçekçi edebiyata yönelememesine neden olur⁴. Ömer Seyfettin'in bir hikâyeci

⁴“Müekkile-i Hürriyete” ve “Temmuz” adlı şiirlerde Ömer Seyfettin, dönemin diğer sanatçıları gibi Devr-i İstibdad ve yeni dönemle ilgili görüşlerini belirtir. Sonnet tarzında kaleme aldığı her iki şiirinde de Ömer Seyfettin yeni dönemi övmektedir. Müekkile-i Hürriyete’de şair, ülkenin uzun zamandır beklediği bu günle birlikte şimdi müsterih olduğunu, kâmrân olduğunu söylemektedir. [...] Ömer Seyfettin, Temmuz adlı şiirinde de yine yeni devre övgüler sunmaktadır. Ona göre Temmuz (Meşrutiyet) vatanda fitneyi bitirmiş, huzuru getirmiştir. [...]” Hatem Türk (2017). 10 Temmuz Meşrutiyet Bayramı (Türk Aydınlarının II. Meşrutiyet Hakkındaki Duygu ve Düşünceleri), İstanbul: IQ Yayıncılık. Ömer Seyfettin'in meşrutiyetin ikinci kez ilanıyla duyduğu sevinci yansıtan “Müekkile-i Hürriyete” ve “Temmuz” adlı şiirleri görmek için ayrıca bk. Hatem Türk (2017). 10 Temmuz Meşrutiyet Bayramı (Türk Aydınlarının II. Meşrutiyet Hakkındaki Duygu ve Düşünceleri), İstanbul: IQ Yayıncılık, s. 297-298.

olarak doğuşu *Genç Kalemlerde* yayımlanan “Bahar ve Kelebekler”⁵ adlı hikâyesiyle gerçekleşir. *Genç Kalemlerin* birinci sayısında yayımlanan hikâye yeni bir hayat görüşünün duyurulması bakımından oldukça önemli bir yere sahiptir.⁶

Genç Kalemler yayın hayatına girmeden önce Ömer Seyfettin'in *Hüsn ve Şiir* adlı dergide çeviri hikâyeleri yayımlanır. Dergiye Ali Cânîp'in de başyazılar gönderdiği bilinir. Ali Cânîp, başta Ömer Seyfettin olmak üzere pek çok gencin bugünün gidişatını beğenmediklerini ve gelecek adına çok çabaladıklarını dile getirirken “kardeşim” diye bahsettiği Ömer Seyfettin'in ele aldığı “Gırrak ve Currak” adlı hikâyesini dahi kıymetli ve başarılı bulduğunu dile getirir. Ali Cânîp'in 3 Eylül 1910'da ele aldığı yazısına karşılık Ömer Seyfettin 28 Ocak 1910'da Ali Cânîp'e yazdığı mektubunda “[...] *Tanzimat devriminden beri çeşitli kimseler tarafından teklif edilen, zaman zaman ortaya atılan, bir türlü uygun şart ve ortam bulamadığından güçlü bir akım haline gelemeyen 'edebiyat dilinin sadeleşmesi' meselesini kısa, açık, pratik bir formül halinde samimi bir ifadeyle [...]*” (Alangu 1968: 157) düşüncelerini ortaya koyar. Mektuba hemen cevap veren Ali Cânîp, Arapça ve Farsça hiçbir tamlamaya yer vermediği “Şekle Âit Bir Kalem Tecrübesi” adlı makalesini yayımlar.

Genç Kalemler'in yayın hayatına başlaması ise Akil Koyuncu'nun ancak sekiz sayı çıkan *Hüsn ve Şiir* dergisinin adını *Genç Kalemler* olarak değiştirme fikrini ortaya atmasıyla gerçekleşir. Teklifin kabul edilmesiyle imtiyaz sahipliğine Nesimî Sârım gelirken *Genç Kalemler* dergisi Ömer Seyfettin ve arkadaşlarının dil ve edebiyat konusundaki yenilikçi düşüncelerinin yayın organı olur. Ardından Ali Cânîp'in, Ziya Gökalp'e Ömer Seyfettin'le olan mektuplaşmalarını gösterdiği, Ali Cânîp'in *Genç Kalemleri* “Yeni Lisân Müdâfii” başlığı altında yayımlama düşüncesini Ziya Gökalp'e açtığı görülür.⁷ Ali Cânîp'in “Yeni

⁵ “Yeni yolunun ilk eseri olan ‘Bahar ve Kelebekler’ adındaki hikâyesinde, bir büyük anne ve torunu genç kızın hayat ve mutluluk görüşlerindeki ayrılık tasvir edilmekteydi. Hayata kapanmış bir harem dünyasındaki bu çok duygulu iki kadının karşılıklı hayat anlayış ve tasvirlerine göre yaşlı olanı genç kızın romanlara dayanarak kitâbi bir yaşama tasarısı kurmasını anlamıyor. Genç olanın da eski törelere bağlı kadınlar dünyasındaki yaşamının zevk ve mutluluğunu anlayamadığı görülmektedir. Burada Servet-i Fünûn edebiyatı ve eğitiminden geçmiş bir genç kızın, aşırı duygulu romanlardan tasarlanan hülyâlî üstün hayata susamış bezginliği ile eski dünyamızdaki kadınların basit ama gündelik hayatı dolduran törelerle renklendirilmiş mutlu yaşayışları arasındaki fark belirtiliyordu. Ali Cânîp onun Selânik devresindeki bu ilk hikâyesinin uyandırdığı ilgiyi ve edebiyat çevrelerinde kazandığı ilk başarıları ‘konusunun milli bir meseleden’ alınmış olmasına yormaktadır. Aslında bu hikâye konusu, kişileri, anlatımı, ortaya koyduğu sorunu ile Servet-i Fünûn hikâye anlayışının bir devamı idi. Bundan dolayıdır ki ‘Yeni Lisân’ davasına karşı olanlardan Cenap Şahâbettin ‘Yeni Lisân’la bir eseriniz var: Ömer Seyfettin’in ‘Bahar ve Kelebekler’i demekte bir sakınca görmedi. Aslında bunda ‘Yeni Lisân’ın zaferini değil, kendi edebiyat anlayışlarının devamını, bütün yeni sloganlara rağmen bu hikâyede bulunduğunu ifade etmek istiyordu” Bk. Tahir Alangu (1968). *Ömer Seyfettin Ülkücü Bir Yazarın Romanı*, İstanbul: May Yayınları.

⁶ “Bahar ve Kelebekler” adlı hikâyenin tahlili için bk. Mehmet Kaplan (1984). “Bahar ve Kelebeklerin Tahlili”, Ömer Seyfettin Ülkücü Bir Yazarın Romanı, s. 41.

⁷ “Ziya Bey’in ‘Yeni Lisan’ görüşüne ve Ömer Seyfettin’e daha ilk tanışmadan sonra dört elle sarılıp sahip çıkmasının nedenleri iyice beliriyor. Selânik’te kendisini anlatabilecek birkaç genç ortaya çıkıyordu. Ömer Seyfettin sınır boylarında, Balkanlarda, Rumeli köylerinde bulunmuş, Bulgar ve Sırp komitaları peşinde dolaşmış, hayatın herkeşçe bilinmeyen yönleriyle temâşa gelmiş, ülkücülüğün halkı ve yarı vahşi insanları nasıl etkilediğini anlamış, gerçekleri, milletinin

Lisân” fikrini benimseyen Ziya Gökalp, *Genç Kalemler*in büyük kitlelere ulaşması için harekete geçer. Ardından Ömer Seyfettin’in yazdığı “Yeni Lisân” adlı makale başyazı olarak görülür. Yazının sonunda bir imzanın değil de bir soru işaretinin olması ise bir fikir etrafında bir araya gelen topluluğun ortak kararlarının bir sonucu olarak açıklanır. *Genç Kalemler* etrafında toplanan gençler “Yeni Lisan Hareketi”ni etkili ve kuvvetli kılmak için birtakım çalışmalar yürütürler.⁸

Genç Kalemler, Ömer Seyfettin’in “Yeni Lisân” makalesi ve Ziya Gökalp’in “Yeni Hayat” anlayışıyla birleşerek Türk halkının ufkuna bir yön verme gayesini taşır. Aynı zamanda Türk milletinin siyasî ve sosyal alandaki hâkimiyetinin ilelebet korunması gerektiğine inanan Ömer Seyfettin, millî lisânın zenginliğine dikkat çeker. Ona göre millî ve doğal bir lisân ilimde, fende ve edebiyatta varlığını hissettirdiği sürece bir bütünlük arz eder. Konuşulan Türkçe’nin esas alındığı “Yeni Lisân”, özellikle gençlere büyük bir sorumluluk yükler. Eski ve süslü lisânın ivedilikle terk edilmesi taraftarı olan Ömer Seyfettin, halkın dilini temel alır. Ömer Seyfettin bir dilin toplum üzerindeki etkisinin ne derece önemli olduğunu bilincindedir. Öyle ki bir bildiri niteliğindeki “Yeni Lisân” makalesinde dildeki özün korunması gerektiğini ısrarla dile getirir. Nitekim Ömer Seyfettin, hikâyeleri ve yazılarıyla çağının sorunlarını edebiyatın imkânlarını kullanarak samimi, etkileyici bir dil ve üslupla gündeme getirmiştir.

Ömer Seyfettin, 6 Mart 1920 tarihinde tedavi gördüğü Haydarpaşa Hastanesi’nde vefat ederken sadece 36 yaşındadır. Bu kısacık ömrüne çok sayıda eser sığdıran Ömer Seyfettin Türk edebiyatında özellikle hikâyeleriyle kendine ayrıcalıklı bir yer edinmiştir.

Hikâyelerin Değerlendirilmesi

“Bomba”

“Bomba”, Ömer Seyfettin’in *Genç Kalemler*de yayımlanan dördüncü hikâyesidir. Yazar bu hikâyeyi “Ali Süha Bey’e” ithaf eder. Yayımlandığı günden bu yana çok okunan “Bomba”, Makedonya’da yaşayan yerli halkın ihtilal komiteleri karşısındaki çaresizliklerini konu eder. Boris, Boris’in eşi Magda, Boris’in babası İstoyan ve haydutlar etrafında

yaşayışını, gidişini yakından görmüştü. Bundan dolayıdır o ‘görgüsü ile idealist, kabiliyeti ile realist’ bir yazar, tam anlamı ile o günün şartlarına, kendi yatkınlığına uygun bir hikâyeci olarak Ziya Bey’in karşısına çıkıyordu. Ömer Seyfettin, bütün düşünceleri ve eserleriyle Ziya Gökalp’i yansıtan bir ayna olacaktı” Bk. Tahir Alangu (1968). Ömer Seyfettin Ülkücü Bir Yazarın Romanı, İstanbul: May Yayınları.

şekillenen hikâye, o yıllardaki birçok soruna dikkat çeker. Bu sorunlardan biri de haydut/eşkıya gerçeğidir.

Ömer Seyfettin'in pek çok hikâyesi gibi "Bomba" da yaşanmışlıklardan beslenir. Bir haydut türküsünden esinlenen hikâye "*Ömer Seyfettin'in sade, canlı, konuya çok uygun düşen anlatışındaki ustalık, sert çizgilerle iyice beliren tasvir bu eski haydut türküsünü bir hikâye haline sokarken gösterdiği başarıdan başka haydut sorununa gerçekçi bir açıdan bakmasını başarması da ilgi çekicidir*" (Alangu 1968: 180). Nitekim Ömer Seyfettin'in hikâye anlayışında soyutluk yerini somuta bırakır. Dolayısıyla onun hayatında Balkan devresi önemli bir yere sahiptir. Balkan Savaşı'nın çıkmasıyla orduya tekrar çağrılan Ömer Seyfettin, 14 Eylül 1912'de katıldığı ordudan 15 Kasım 1913'te ayrılır. Bu süre zarfında esir düşen Ömer Seyfettin'in tuttuğu anılar "Balkan Savaşı Anıları" olarak adlandırılır. Ömer Seyfettin için bu dönem, savaşın neden olduğu olumsuzlukları görmesi bakımından oldukça mühimdir. Özellikle Yanya savunmasında esir düştüğü Kanlıtepe ve Nafliyon kasabasındaki esir hayatı yazarlık hayatına dair önemli kararların alındığı dönemlerdir. Bu sırada sürekli gözlemci ve araştırmacı yanı Ömer Seyfettin'i Türk hikâyeciliğinin öncüsü olma yolunda ilerletecektir.

Çocukluk, gençlik ve okul yıllarını ele aldığı hikâyelerinin yanı sıra askerlik yıllarında karşılaştığı problemleri göz önüne getiren Ömer Seyfettin, bunları hikâyeye dönüştürmeyi âdeta kendine görev edinmiştir. Esirlik hayatı ve Balkan coğrafyasında yaşanan savaş gerçeği Ömer Seyfettin'in birçok hikâyesinin muhtevasını teşkil eder. Ömer Seyfettin, "Bomba"da ihtilal komitelerinin zorbalıkları karşısında hikâyenin başkahramanı olan Boris'e memleketini geride bırakarak Amerika'ya gitme fikrini benimsetir. Çünkü hikâyede yer alan aile, bu eşkıyalar karşısında oldukça çaresiz ve korku doludurlar. Öyle ki tüm mal varlıklarını Amerika'ya gitmek için satmayı göze alırlar.

Hikâyede dikkate değer bir başka konu da sosyalizmle ilgili unsurlardır. Boris'in mandolinini eline alarak sosyalist marşını çalması ve ardından marşın nakaratı "*Da jivee truda (Yaşasın emek)*" (Ömer Seyfettin 2009b: 11) sözcüklerini dile getirmesindeki büyük heyecan ilgi uyandırıcıdır. Hikâyede dikkat çeken bir diğer unsur da Boris'in, eşi Magda'yla arasında geçen konuşmalardır. Ömer Seyfettin'in bu konuşmalar üzerinden özelde Makedonya'yı genelde ise Balkanlardaki ihtilalci komitelerin takip ettikleri politikaları gözler önüne serer. Yazar ayrıca bu hikâyede Balkanlar'daki durumu kader motifıyla birleştirerek halkın başına gelen büyük bir talihsizlik olarak görür:

“-Yaşasın emek ve yorgunluk dedi, değil mi Magda’cığim? Çalışan mesut olur. Acaba sosyalistlerin hayali ne vakit hakikat olacak!

[...]

-Hiç, hiçbir vakit... Onların hayali hep hayal kalacak! Yine insanlar fenalar elinde esir kalacak, çalışmanın faziletini birçok kişi inkâr edecek.

[...]

-Evet, ben de bu hayalin hakikat olacağına inanıyor değilim. [...] Lakin bu hayaldeki insanlık fikrine tutkunum! Düşün: Savaşlar kalkacak. Cinayetler olmayacak, hain politika unutulacak, herkes kardeş gibi... Çalışacaklar ve mesut olacaklar. Heyhat!

[...]

-Benden de heyhat! Hele burada, bu pis ve vahşi yerde, bu zalim Makedonya’da huzurlu çalışmak mümkün değil. Ah bu kanlı Makedonya” (Ömer Seyfettin 2009b: 12).

Ömer Seyfettin’in Makedonya’yı “kanlı Makedonya” olarak nitelendirmesine karşın Boris’in Magda’ya hayalini kurduğu Amerika’daki yaşam güzelliklerle iyiliklerle doludur:

“Evet Magda’cığim. Yarın Amerika’ya gideceğiz, orada çalışacağız. Küçük, rahat, asude bir evimiz olacak. Ne komite, ne eşkıya, ne vahşet, ne cinayet! Yalnız çalışacağız. [...] Geceleri hücum ve boğazlanmak korkusundan uzak, tatlı tatlı konuşacağız. Aşkı, hayatı, güzelliği, iyiliği, erdemi hissedeceğiz. [...] Göreceksin ki o zaman insanlık ne tatlıymış! Güzel ve güvenli şehirler... Tiyatrolar! Geniş, aydınlık sokaklar, cennet gibi köyler. Birbirine saygı duymasını bilen adamlar... Hiçbir sefaletе müsaade etmeyen büyük şefkat müesseseleri. Hastaneler, sanatoryumlar, mektepler, fen üniversiteleri... Hâsılı cennet” (Ömer Seyfettin 2009b: 15).

Hikâyenin hemen hemen her satırında komitacılara karşı duyulan korku ve dehşet açıkça hissettirilir. Yazar bunu yaparken bilhassa hikâyenin başkahramanı olan Boris’i kullanır. Hikâye boyunca üzüntü ve keder içinde olan Boris, hayattan zevk alamayan biçare bir insana dönüşür. Hikâyede bir tarafta insanca yaşamının hayallerini kuran insanların mevcudiyeti bir tarafta ise komitacılar tarafından hain olarak ilan edilen Boris’in vahşi bir şekilde öldürülüşü söz konusudur.

İnsanın insanı sömürdüğüne tanıklık eden “Bomba” aynı zamanda ihtilal komiteleri tarafından özgürlükleri elinden alınan insanların düşkünlüğünü de yansıtır. Hayatının tümüne özgürlüğü yaymak isteyen Boris, bu hayalini dile getirdiği sürece huzur bulur. Bir başka ifadeyle Amerika, Boris için en büyük zenginliktir. Leo Huberman *Sosyalizm'in Alfabetesi*'nde bu durumu şöyle açıklığa kavuşturur:

“Özgürlük hayatı tümüyle yaşamak demektir; yeterli beslenme giyinme ve barınma konusunda bedenin gereklerini karşılamak için ekonomik olanak, ayrıca aklın faaliyet alanını genişletmek, kişiliği geliştirmek ve kişiliğimizi ortaya koymak için etkin fırsatlara sahip olmak demektir. Besbellidir ki bu anlamda özgürlük, en büyük bolluğa kavuşulunca mümkün olur” (Huberman 1975: 90).

“Bomba” pek çok açıdan değerlendirilebilecek nitelikte bir eserdir. Ömer Seyfettin aslında bu hikâyede Osmanlı İmparatorluğunun II. Meşrutiyet'ten sonraki yaptırım gücünün azaldığına da dikkat çekmek ister. Nitekim hikâyede Boris Meşrutiyet'in ilanıya pek çok arkadaşı gibi dağdan şehre iner ve silahını hükümete teslim eder. Köyüne, ailesinin yanına dönen Boris'in Amerika'ya gitme planını öğrenen komitacılar, onu vatanlarının düşmanı olarak görürler. Bununla yetinmeyen komitacılar, Baba İstasyon'un karşısında Magda'ya taciz eden komitacılar Boris'i öldürüp ardından kellesini bir bomba olarak eşi Magda'ya sunarlar. Ömer Seyfettin, bu manzarayla yerli halkın kendileriyle aynı soydan gelen komitacılar tarafından nasıl zulme uğradığını tüm çıplaklığıyla ortaya koyar. Hikâyede milli kurtuluşun kendileri tarafından gerçekleştirileceğine inanan bu haydutlar, kendi halklarıyla savaşa girmekten, onlara baskı ve işkence yapmaktan bir an olsun kaçınmazlar.

“Hürriyet Bayrakları”

Yazar “Hürriyet Bayrakları”nda ise anlatıcıyla bir teğmen arasında geçen münakaşayı ele alır. Teğmene göre Araplar, Sırlar, Bulgarlar, Yahudiler, Ermeniler ve Türkler Osmanlı milletine mensuptur. Hatta Rumeli'de “On Temmuz” milli bir bayram olarak büyük bir coşkuyla kutlanır. Hikâyenin ilerleyen kısımlarında teğmen anlatıcıya düşüncelerini ispatlamak için bir Bulgar köyüne gitmeyi teklif eder. Bulgarların bu günü “hürriyet bayrakları”yla kutladığını söyleyen teğmen, ardından anlatıcıyı köye gitmeye ikna eder. Ömer Seyfettin hikâyenin sonunda Balkan kavimlerinin Osmanlılık düşüncesiyle hareket etmediklerini, teğmenin bu teziyle hiçbir yere ulaşamadığını gözler önüne koyar. Nitekim köye ulaştıklarında tarlada çalışan insanların kendileriyle hiç ilgilenmemesi ve teğmenin

köye tepeden baktığında bayrak olarak gördüğü şeyin sadece havalandırılan kırmızıbiberlerden ibaret oluşu yazarın vermek istediği mesajı özetler niteliktedir. Teğmenin Bulgarları “en sadık Osmanlılar”, “muhterem Osmanlılar” ve “sadık köylü Osmanlılar” olarak nitelendirmesi de oldukça dikkat çekicidir. Kendilerine yaklaşan iki insanı görmezden gelip havlayan köpeklerini dahi susturmayan bu insanların Osmanlılık fikrini kabul görmesi düşünülmemeyeceği gibi kardeşlik içerisinde yaşamaları söz konusu değildir.⁹

“Tuhaf Bir Zulüm”

Ömer Seyfettin, bu hikâyede diplomat Kepazef'in Bulgaristan'daki Türkleri Türkiye'ye göndermek için uyguladığı sistemi ele alır. Kepazef Türklere katliam yapmadan onların dini inanışlarından kolaylıkla faydalanılabileceğine inanır. Makedonya'dan getirdiği muhacirleri domuzlarıyla birlikte Türklerin yanlarına yerleştiren Kepazef, domuzların bir süre aç bırakılmasını ister. Bir zaman sonra domuzlar Türklerin tarlalarını yağmalamaya sokak ve çeşmelerini ise kirletmeye başlarlar. Bu durumdan rahatsız olan Türkler, İstanbul'a göç etmek zorunda bırakılırlar. Her ne kadar Türklere karşı bir katliam uygulanmasa da Kepazef'in “hepsi ateş önünden kaçarmış gibi yüzlerce senelik yerlerinden, yurtlarından uzaklaştılar” (Ömer Seyfettin 2009b: 76) sözleri Türklere uygulanan politikanın ağır ve kıyııcı yönünü kanıtlar niteliktedir.¹⁰

“Mehdi”

Ömer Seyfettin bu hikâyede bir zamanlar Türkiye idaresindeki Selanik'in o günleri tekrar görme arzusu içinde olan beş Türk'ün düşüncelerini ele alır. Bir kompartımanda olan bu beş kişi minarelerin ve mescitlerin üzerlerine haçların asılmış olduğundan, yurtlarında ezanın yerini çanların aldığından ve Kafkasya Rumlarının akın akın Selanik'e yerleştirilmesinden büyük üzüntü duyarlar. Aralarındaki sohbet ilerlerken bir kavme mensup olan hâdilerin o milleti gaflet uykusundan uyandıracacağı gibi Türklerin kurtuluşunun ancak bir mehdinin varlığıyla gerçekleşeceği söz konusudur.¹¹

⁹Ömer Seyfettin “Hürriyet Bayrakları”nda özellikle Bulgarları hedef alır. Yazar diğer hikâyelerinin aksine bu hikâyede detaylı bir şekilde karakter analizi yapar. Öyle ki bir Bulgar kadını “pis sarı, esmer bir kadın, hain ve mavi gözleriyle kızdırılmış vahşi bir hayvan” (Ömer Seyfettin 2009b: 42) olarak nitelendirir. Ömer Seyfettin bu söylemiyle Bulgarların Türklere olan tutumunun samimi olmadığına dikkat çekmiş olur.

¹⁰Hikâyede ayrıca Kepazef'in Fransızlar'a İstanbul'u almaları için yol göstermesi de oldukça dikkat çekicidir. “Türklerin körü körüne kara taassuplarından başka hiçbir siyasi fikirlerinin olmadığını, vatani yurt olarak bilmediklerini, İstanbul'daki her Türk mahallesine bir aile Bulgar yahut Rus yerleştirip yanlarına da serbest gezebilmek şartıyla birer sürü domuz verirse az vakitte bütün Türklerin [...]” (Ömer Seyfettin 2009b: 77) İstanbul'u terk edeceğini söyleyen Kepazef, hemen hemen her cümlesinin sonunda siyasetten anladığını söylemekten de çekinmez.

¹¹Hikâyede istilanın ve esirliğin çözümü olarak Kuran-ı Kerim'in on beşinci suresinin sekizinci ayetine sığınıldığı görülür. “Ve liküllü kavmin hâd (Her kavme doğru yolu gösteren biri gelecektir)” (Ömer Seyfettin 2009b: 79).

“Türbe”

Ömer Seyfettin bu hikâyede otuz yıldır dışarı çıkmayan Şefika Molla üzerinden Türk kimliğinin adeta yok olduğu Balkanların durumunu gözler önüne serer. Otuz yıl sonra dışarı çıkan Şefika Molla, her yerin gâvurla dolup taşıdığını görünce büyük üzüntü duyar. Eşinden duyduğu kadarıyla mezarlıkların tarlaya dönüştürülmesine ise bir anlam veremez. Bu durumu sadece dünyanın sonunun gelmesine bağlar. Trajikomik bir hikâyeye olan “Türbe” Şefika Molla’nın belediye abdesthanesini bir türbe zannedip zabite “*Ah ne günlere kaldık. Nasıl tahammül ediyorsun oğlum? Bir zatın, bir evliyanın yanına, bir türbeye şapkalı gâvurlar giriyor da siz Müslümanlar aldırmadan bakıyorsunuz*” (Ömer Seyfettin 2009b: 39) sözleri üzerine zabitin gülererek belediye abdesthanesine herkesin girebileceğini söylemesiyle hikâye sonlandırılır.¹²

“Beyaz Lâle”

Ömer Seyfettin bu hikâyede Bulgarların “Büyük Bulgaristan” hedeflerine ulaşmak için bölgede yaşayan Türklere uyguladığı zulümleri konu eder. Türk nüfusunu tamamen yok etmek isteyen Radko, insanların canlı canlı fırında yakarak, genç kızlara tecavüz ederek ve sekiz yaşından küçük çocukları Hıristiyanlaştırarak Büyük Bulgaristan’ı arındırmak ister. Büyük bir katliam yapan Radko, kâinatın mücadeleden ibaret olduğunu zayıfın her zaman ezileceğini, öldürüleceğini savunur. Komitalarla hareket eden Radko, o kadar soğukkanlıdır ki insanları diri diri fırına koyup ardından onların yok oluşları izlemekten büyük bir keyif duyar. Ayrıca katliamı “*sosyal bir ilaç*” (Ömer Seyfettin 2009b: 16) olarak tanımlayan Radko, bir memleketin ele geçirildiği vakit yabancı unsurların ortadan tümüyle kaldırılması gerektiğine inanır. Türklerin Hıristiyanları Türkleştirmediklerini aksine onlara geniş hürriyetler sunarak reaya yani “*hürmet edilecek adamlar*” (Ömer Seyfettin 2009b: 17) olarak nitelendirdiklerini ifade eden Radko, bunun budalalık olduğunu belirtir. “*Türklerin bu toprakları aldıkları zaman kendisi gibi katliam yapmamış olmasını yanlıgı olarak görür. Ancak yazara göre o, Türkler kadar insancıl, hoşgörü sahibi olmadığı için katliam yapmakta sakınca görmez*” (Güneş 2011a: 11).

“Nakarât”

¹²Hikâyede ayrıca Şefika Molla’nın çocukluğunda birkaç Müslümanın limanda günlerce boyunlarında iplerle asıldığına şahit olduğu dile getirilir. Bu duruma neden olarak Yahudi ve Rum konsoloslarının ölmeleri gösterilirken Şefika Molla o günü hala unutamadığını dile getirir.

Ömer Seyfettin bu hikâyede Rada adlı Bulgar bir kızın “*Naş naş Çarigna naş*” (Ömer Seyfettin 2009b: 61) nakaratına aşk ve sevgi anlamları yükleyen genç bir zabiti ele alır. Rada’dan hoşlanan zabıt, Rada’nın da kendisinden hoşlandığını ve bu nakaratın seni seviyorum gibi anlamlara geldiğini zanneder. Fakat gerçek öyle değildir. Babasının bir komitacı olduğunu ve bu nakaratın “*Bizim olacak bizim olacak. İstanbul bizim olacak*” (Ömer Seyfettin 2009b: 73) anlamına geldiğini öğrenen zabıt, kendisini ahmak ve şehvetten başka bir şey düşünmeyen bir subay olarak görür.

“*Primo Türk Çocuğu*”

Ömer Seyfettin bu hikâyede Türküm demekten dahi sıkılan, tarihini inkâr eden ve milliyetinden utanan Kenan Bey’i ele alır. Yazar Kenan Bey’i “*Türkleri dünya yüzünden kaldırmak için birbirleriyle tamamıyla ittifak etmiş olan Avrupalıların değersiz bir kulu, uysal bir hizmetçisi, tutsak bir kölesi*” (Ömer Seyfettin 2009b: 86) olarak tanıtır. Yunanlıların Türkleri Selanik’ten kovma planlarının daha sonra farkına varan Kenan Bey, hikâyenin ilerleyen bölümlerinde gerçekleri kavrar hale gelir. Hikâyede yazarın Yunanlılara bakışı ise Bulgarlara bakışıyla benzerlik gösterir. Yazarın Avrupa’yı “alçak” ve “dolandırıcı” olarak zikretmesi de hikâyede dikkat çeken bir başka konudur. Memleketi topa tutan bu insanların bir ahlaktan ve vicdandan yoksun olduğu aynı zamanda Türkleri vatanından koparmaya çalışan Avrupalılar lisan, kültür, ahlak ve âdetler üzerinden Türklere manevi olarak da saldırırlar. Öyle ki hikâyede Kenan Bey çocukluğunun geçtiği Bursa’daki baba evinin Türk ruhunu yansıtmamasına karşın kendi evinin bundan yoksun olduğunu görür.¹³ Hikâyede eleştirilen bir başka konu da Arnavutların bağımsızlıklarını elde eder etmez Türklere karşı sergiledikleri tutumlardır. Yazar, Kenan Bey’in oğlu Primo’yla olan konuşmasında bu noktayı şöyle ele alır:

“-*Babacığım Arnavutlar, Türklerin kardeşi değil mi?*

-*Hayır yavrum, eski esirlerimiz içinde bizi asla affetmeyen Arnavutlardır. Hatta*

Yunan hükümetinin istiklaline onlar sebep oldular. Rumların bir hükümet tesis

¹³“Burasını ilk defa görüyormuş gibi duvarlara, perdeler, möblere, eşyalara bakıyor hayret ediyordu. Bütün bu çevrede Türk hayatına, Türk ruhuna ait bir gölge, bir çizgi yoktu. Birden Bursa’daki çocukluğunun geçtiği baba evini hatırladı; sofada oturma odası rahat beyaz örtülü divanlar vardı. Odalar gayet temiz ve halı dolu idi. Kubbe tarzında yapılmış nakışlı tavanda asılı yaldızlı kafesinin içinde bir kanarya daima öter, merdiven başındaki ceviz ağacından eski ve guguklu saat alaturka saat başlarını haykırarak onun gürültüsünü keserdi. Babasının odası gözünün önüne geliyordu. Buraya selamlık da derlerdi. Alçak sedirler ve kalın halılarla döşeli olan bu geniş oda, vişne rengindeki perdeleriyle biraz karanlıkça idi. Duvarlarda iri ve altın kakmalı kılıçlar, kamalar, piştovlar asılı idi” Bk. Ömer Seyfettin (2009b). Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeleri, İstanbul: Üç Harf Yayınları.

etmelerine kanları pahasına çalışarak Türklerle çarpıştılar. Maziyi bırakalım. Meşrutiyetin ilanı üzerinden dört sene geçti. Devletin en bunalımlı zamanını gözeterek fırsatı buldular. Dört defa isyan ettiler. İşte şimdi birtakım Türk zabıtları çingene gibi asıllarını inkar ve reddederek Türk düşmanları ile çalışıyorlar. Türk düşmanlarının yani Rumların, Bulgarların, Sırpların, Arnavutların teşkil ettikleri kuvvete yardımcı oluyorlar” (Ömer Seyfettin 2009b: 118).

Kenan Bey'in milli bilincinin uyanmasıyla birlikte on yıldır beraber olduğu İtalyan eşi Grazia'ya bakışı da değişir. Çünkü Grazia, oğlu Primo'yu alarak Selanik'i terk etmek ister. Bunun üzerine Kenan Bey, eşinin hala bir İtalyan ve bir Batılı olarak yaşamını sürdürmesi halinde ondan ayrılacağını söyler. Ancak Grazia bu savaş ortamından Primo'yu alıp gitmekte kararlıdır. Fakat Primo'nun bozuk bir Türkçeyle “*Ben... Turko çocuk... Ben, yok İtalyano... Ben burda... Ben çocuk Türk*” (Ömer Seyfettin 2009b: 108) diye haykırması üzerine yazar, yeni neslin yepyeni başlangıçları müjdelediğini ifade eder. Nitekim Kenan Bey, Primo'ya “Oğuz” adını vererek ilk adımı atmış olur.

Sonuç

Millî edebiyat dönemi yazarlarından biri olan Ömer Seyfettin, Türk hikâyeciliğinin öncü ismidir. O, toplumun hadiselere tanık olduğu hatta kendinden bir şeyler bulup çıkardığı bir hikâyeye anlayışının peşindedir. Yazar bu anlayış içerisinde hikâyelerini ele alırken yaşanan siyasî ve sosyal gelişmelerden de kendini hiçbir zaman soyutlamamıştır. Bu durum Ömer Seyfettin'in içinde bulunduğu çağ ve çağın sorunlarının her bir hikâyesinde hayat bulmasına neden olmuştur. Nitekim Ömer Seyfettin'in tüm hikâyelerinin biricik kaynakları “hayat” ve “gerçeklik”tir. Hikâyelerinde kimi zaman çocukluk kimi zaman ise askerlik yıllarına değin unsurların büyük bir titizlik ve ustalıkla yer edinmesi aslında bu durumu açıklamak için yeterlidir. Bir başka ifadeyle Ömer Seyfettin'in hikâyelerinden onun aşama aşama gelişimini ve hayat akışı içerisindeki durumunu keşfetmek tabii bir hâl olacaktır. Ömer Seyfettin'in hikâyecilik yönünü anlamak için ise öncelikle yirminci yüzyıl içerisinde yer alan tarihi olayları kavramak gerekir. Bunu kavradıktan sonra bir aydın olarak Ömer Seyfettin'in bu olayları zihninde nasıl canlandırdığı tespit edilmelidir. Nitekim çalışmada ele alınan hikâyeler, Balkanlardaki siyasî, sosyal ve ekonomik arbedeleri kapsar. Hayatının çeşitli dönemlerini hikâyelerine adapte eden yazar, incelenen hikâyelerde görüldüğü gibi Balkan kavimlerinin Balkanlardaki Türk nüfusunu tamamen ortadan kaldırmak için

verdikleri mücadeleyi gözler önüne serer. Ömer Seyfettin Balkan coğrafyasında şahit olduğu gerçeklikleri hikâyelerinde bir tepki olarak işlerken savaşın doğurduğu felaketleri de tüm çıplaklığıyla ortaya koyar.

Kaynakça

Akyüz, Kenan (1979). Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları.

Alangu, Tahir (1968). Ömer Seyfettin Ülkücü Bir Yazarın Romanı. İstanbul: May Yayınları.

Demiroğlu, Hasan (Ocak 2013). “Birinci Balkan Savaşı Başlarında Makedonya’da Yunan Mezalimini Gösteren Örnek Bir Arşiv Vesikası”, Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 5.

Enginün, İnci (Mart 2009a). “Ömer Seyfettin ve Dönemi”. Türk Yurdu, S. 259.

Enginün, İnci; Kaplan, Mehmet; Kerman, Zeynep; (vd.) (1984). Doğumunun 100. Yılında Ömer Seyfettin, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları Nu: 416, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları Nu: 2.

Güneş, Mehmet (2011a). “XX. Yüzyılın Başlarında Balkanlardaki Siyasî ve Etnik Çatışmaların Ömer Seyfettin’in Hikâyelerine Yansıması”, Türklük Bilimi Araştırmaları, C. 29.

Huberman, Leo (1975). Sosyalizmin Alfabeti, (Çev. Alaattin Bilgi). Ankara: Sol Yayınları.

Kolcu, Ali İhsan (2016). Millî Edebiyat II. Meşrutiyet Sonrası Türk Edebiyatı, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.

Ogur, Erol (2011b). “Ömer Seyfettin’in Tarih Konulu Hikâyelerinde Değerler”, Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 20.

Ömer Seyfettin (2011c). Balkan Harbi Hatıraları, (Haz. Tahsin Yıldırım). İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları.

Ömer Seyfettin (2009b). Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeleri, (Haz. Neslihan Kılıç). İstanbul: Üç Harf Yayınları.

Türk, Hatem (2017). 10 Temmuz Meşrutiyet Bayramı (Türk Aydınlarının II. Meşrutiyet Hakkındaki Duygu ve Düşünceleri), İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.